

Justh János főispán hódmezővásárhelyi közügyekről

(Kiküldött munkatársunktól.) A hódmezővásárhelyi városháza első emeletén, mint Szegeden: a közgyűlési terem közvetlen szomszédságában van a főispáni hivatal. Innen kormányozza ezt a nagy és csak lassan kibontakozni tudó törvényhatóságot, mióta az Esterházy-kormány kinevezte: Justh János. Justh új ember volt Hódmezővásárhelyen, amelyhez csak kevés szál fűzte. A rövid idő alatt, amióta itt főispánoskodik, az a vélemény alakult ki róla, hogy erélyes kezű főispán, aki ambicionálja, hogy rendet teremtsen a közigazgatásban. Hogy mennyiben van itt erre szükség, más lapra tartozik. Amint bizonyos, hogy nem a Justh személyében kell az okát keresni annak, ha nem tudott eddig Hódmezővásárhelyen általános népszerűsége szert tenni. A büszke vásárhelyiek azt mondják, hogy az ő városukban belátható idők óta egy főispánt szeretett, aki hódmezővásárhelyi volt: Apilka Antalt.

Justh János, aki nemrég egyike volt a legtevékenyebb politikusoknak, nem hajlandó politikai kérdésekről nyilatkozni. Az iránt érdeklődöm nála, hogy véleménye szerint milyen sorsa lesz a kormány választójogi törvényjavaslatának. Kompromisszum jön-e létre, vagy a választások elrendelésével fog-e a kormány többséget biztosítani a lényeges változtatás nélkül fentartott törvényjavaslatnak. Justh ezeket feleli:

— Kérem szépen, én most a kormány egyszerű hivatalnok vagyok. Három-négy hete nem voltam Budapesten. A politikai fejleményekről annyi tudok, amennyit a la-

pok hoznak. Nem vagyok abban a helyzetben, hogy erről a kérdéssel nyilatkozhassak.

Fentartás nélkül és a legtökéletesebb tájékozottsággal beszél azonban az épen aktuális helyi dolgokról. Ezeket mondja:

— A *hadisegélyesek* ügye nálunk rendszerben van. Január 20-ika táján történt, hogy 2—3000 hadisegélyes asszony tüntetett a városháza előtt. Meghallgattam őket. Beszédet intéztem hozzájuk, megnyugtattam őket. Sűrűn győztem mindjárt a pénzügy- és honvédelmi miniszterhez, hogy február 1-től dupla hadisegély kifizetését rendeljék el. Ez meg is történt. Azóta Hódmezővásárhelyen a hadisegély kétszeresét kapják az asszonyok. Az új hadisegély fizetésének előmunkálatai most folynak.

— Megalakítottuk báró *Szentkereszt* kormánybiztos részvételével tartott értekezleten a Hadigondozó Népirodát. Ennek vezetője *Imre Lajos*, nyugalmazott főgimnáziumi igazgató. A Népiroda már meg is kezdte működését.

— A *közélelmelés* jó kezekben van. Bőségben nem uszunk, remélhetőleg kihúzzuk azonban az ujjig. Katonák jöttek a héten a városba, hogy a Sertésforgalmi Iroda részére zsirt és szalonnát rekviráljanak. Hogy a rekvirálás elkerülhető legyen, közbelépésemre a város egyezkedni próbál ebben az ügyben. Remélhetőleg sikerülni fog előteremteni a szükséges mennyiséget és így megszabadítjuk a polgárságot ez újabb rekvirálással járó kellemetlenségektől.

A munkás-tuberkulózis.

Ha a tüdővést romboló mukájában, szörnyű terjedésében tintapazarlással meg lehetne gátolni — szép hazánk már régen mentes volna e vészről.

Szociológusok és orvosok, emberbarátok és hatóságok vetélkedve közlik tanulmányaikat, javaslataikat és rendeleteiket — mind egy-egy pusztába kiáltott szó, mely elhangzik eredmény nélkül. Az emberek unják is már az előadásokat meghallgatni, van olyan, ki már maga is egész csinos szakelődást tudna tartani, mindenki fel van már világosítva, csak a tüdővész nem látszik minderről tudomást szerezni, hancin balad előre az áldozatok százazrei között, — kitartóan, rendületlenül.

Pedig ismerjük a tüdővész haladását gátló eszközöket: a tisztaság, napfény, száraz lakás, jó táplálkozás, a fertőző betegek elkülönítése. Ezeket csak az emberiség rendelkezésére kellene bocsátani s mennyi könnytől, fájdalomtól, szenvedéstől, nyomortól tudnánk szabadulni!

Egy neves kartársam egyik előadásában 200 millióra tette azt az összeget, mellyel Magyarország a tüdővész elleni küzdelmet sikeresen meg lehetne kezdeni.

Egy derűs mosoly fodorozta azoknak ajkait, akik hallották. „Utópia“, mondták a realis gondolkozásuk. „Könnyelmű fecsegés“, mondták a rend emberei s igazuk van, a mai felfogás és köztudat szerint milliárdokat csak százezrek leölésére szolgáló felszerelésekre lehet és szabad elkölteni, százezrek életének megmentésére ugyanannyi milliót befektetni „örült utópia“.

Bár kissé eltérnek tárgyamtól, egy történelmi anekdotát óhajtanék elmondani. 1783-ban a svéd király meglátogatta XVI. Lajos

udvarát. A párisi nép rettentően nyomorgott, éhezett nem volt ruhája, nem volt fűtőanyagja. A svéd király 10.000 frankot juttatott páris szegényeinek, de ugyanakkor 300.000 frank ért vásárolt sévresi porcellánt. Csoda-e, hogy nemsokára kiüthött minden iszonyatával a francia forradalom? Sapienti sat!

Évente 70.000 ember hal meg hazánkban tüdővészben, ezer és ezer család gyászat és pusztulását vonzza maga után. Rettenetes adó, melyet Imperator Morsnak tudatos tehetetlen segítségünk fizet. Nemzeti szerencsétlenség, melyről ékes szónoklatokat gyakorta hallunk, de az erős kezét sehol se látjuk, mely rohanásában megállítaná.

Pedig az orvosi tudomány mai fejlettségével meg tudja gyógyítani a tüdővést, meg tudja akadályozni elterjedését — csak a szükséges eszközöket kell rendelkezésére bocsátani.

Az az orvosi tudomány, mely a minden háborúk rémét, a járványos betegségek elterjedését, még ezen — kiterjedésében és iszonyatában minden eddigit fölülmuló háborúban is, meg tudta akadályozni, sikeresen fel tudná venni a harcot az emberiség legnagyobb csapása — a tüdővész ellen is, ha nem találkoznék mindenütt szűkeblüsséggel és tehetetlenséggel.

A legnagyobb hibát az államhatalom követi el, midőn számításból nem mer a veszedelemnek szemébe nézni s igazi struccpolitikával a bárányhimlőt — melybe még talán soha se halt meg senki — fertőző betegségnek jelenti ki, de a tüdővést, melynek évente több áldozata van, mint az összes fertőző betegségeknek együttvéve — ezt nem meri, ezt nem akarja fertőző betegségnek elismerni, mert akkor

le kellene vonnia a konzekvenciákat s ez pénzbe, sok pénzbe kerülne!

Az államhatalom — igen kényelmesen — a társadalomra bizza a tüdővész elleni küzdelmet. A társadalom igen nagy buzgalmat fejt is ki. Mindenki legalább is választmányi tagja valamely szanatórium vagy dispanzér egyesületnek. Gyűjtések folynak, hullanak is a fillérek s a társadalom lelkiismerete megnyugszik. Szeged lelkes tisztí főorvosa, dr. Wolff Ferenc, nagy buzgalommal szintén folytat ilyen gyűjtést; össze is jött már vagy 100 és egynéhány ezer korona. Ha így halad az áldozatkész adakozás, úgy néhány esztendő múlva meg fog nyilhatni a dispanzér s társadalmunk lelkiismerete ismét a kimerültség szenderébe merülhet.

Végre meg kell mondanom az igazat. Ez mind, amit teszünk, csak tapasz, mely takar, de nem gyógyít, mely alatt a genny csak meggyűlik de tovább mar és ronesol.

A tüdővész leküzdésének kérdésében senki se teljesíti kötelességét, se az állam, se a társadalom, de még az az egyén se, kinek pedig legközvetlenebb érdeke volna.

Most az ipari munkásság tüdővésszel akarok foglalkozni. Meg akarom állapítani, hogy az ipari munkás egészségének megvédésével egyáltalában nem törődik s reá akarok mutatni arra, hogy mik volnának azon követelések, melyeket a munkásságnak a műhely és gyártulajdonosokkal szemben kívánni vagy kérészekolni kellene.

Az köztudomású tény, hogy a tüdővészben szenvedők legnagyobb kontingensét az ipari munkásság szolgáltatja. Vannak üzemek, melyeknek alkalmazottai között más halálozás alig fordul elő, vannak üzemek, hol a 40 éves munkás ritkaságszámba megy.

A gyáros vagy műhelytulajdonos nem szentimentális, a kidőlt, megrokkant munkás helyett mindig kap másikat, a fő az, hogy addig dolgozzék, míg az üzem hasznát veheti. A munkás meg fatalista. A pusztulást így látja maga előtt ivadékról-ivadékra, nem is tudja elképzelni, hogy ez másként is lehet, hogy egészsége neki is drága kincs és észszerű intézkedésekkel meg lehetne védelmezni.

A munkaadó, ha megfizeti munkásának a kikötött bért, fizeti a betegsegélyezési járulékot, betartja — ha betartja — az ipartörvény rendelkezéseit, azt hiszi, már megtett mindent, amivel munkásával szemben kötelezve van, hogy a munkás miként él, miként lakik, nem beteg-e, nem fertőzi-e munkástársait, az üzem nem veszélyezteti-e a munkás egészségét, megvan-e minden téve, hogy a kezdődő bajnak elejét vegye, elég van-e téve a higiénia legfontosabb követelményeinek — azzal nem törődik.

A munkás még nem ébredt tudatára annak, hogy ő bérbe adja a munkaadónak munkaerejét, szaktudását, de nem egészségét s joga van megkövetelni, hogy ennek megvédésére — még áldozatok árán is — minden megtörténjék.

Már voltak sztrájkmozgalmak a bér föl emelése vagy a munkaidő leszállítása érdekében, még gyakrabban hatalmi kérdések miatt, de még olyan mozgalomról, mely az egészségtelen, nedves műhelyek bezárása céljából rendeztetett volna, olyanról nem tudok.

Fel akarom sorolni mindazon intézkedéseket és berendezéseket, melyek a munkás egészségét vannak hivatva szolgálni s melyek megvalósítását a munkásnak munkaadójától joga van elvárni, sőt megkövetelni.

Egészséges munkahelyiség. Pincehelyiség nemcsak lakásnak, de műhelynek sem hasz-

STERNBERG

HEGEDÜ! hangja páratlan

BUDAPEST, VII, Rákóczi-ut.60, saját palota.

Kitűnő hangú, szép munka . K . 30.—

Hangverseny hegedű, mesés

jóhangú K 60.—

Vonót . . . K 8.—, K 12.—, K 15.—

Rendelésnél a pénz előre beküldendő.